

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Nc/1/2017
Identifikačné číslo spisu: 7116230451
Dátum vydania rozhodnutia: 31.01.2017
Meno a priezvisko: JUDr. Janka Cisárová
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2017:7116230451.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcu L., bývajúceho v G., zastúpeného spoločnosťou ADVOKÁTSKA KANCELÁRIA VALO & PARTNERS s.r.o., so sídlom v Prešove, Konštantínova 3, IČO: 36 868 434, proti žalovanej L., bývajúcej v G. XXXX/XX, o zaplatenie 4 000 € s príslušenstvom, vedenej na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 22 C 167/2016, o vylúčení sudcov Krajského súdu v Košiciach z prejednávania a rozhodovania v konaní vedenom na Krajskom súde v Košiciach pod sp. zn. 6 NcC 2/2017, takto

rozhodol:

Sudcovia Krajského súdu v Košiciach JUDr. Viktória Midová, JUDr. Alexander Husivarga a JUDr. Monika Koščová n i e s ú vylúčení z prejednávania a rozhodovania v konaní vedenom na Krajskom súde v Košiciach pod sp. zn. 6 NcC 2/2017.

Odôvodnenie

1. V konaní vedenom na Okresnom súde Košice I pod sp. zn. 22 C 167/2016 uplatnil žalobca námietku zaujatosti všetkých sudcov tohto súdu prvej inštancie a tiež všetkých sudcov Krajského súdu v Košiciach. Poukázal na to, že žalovaná je sudkyňa Okresného súdu Košice - okolie a táto skutočnosť pri objektívnom hodnotení nezaujatosti namietaných sudcov vedie k záveru, že v tomto prípade sú vylúčení z prejednávania a rozhodovania. Tvrdí, že „by mohlo dôjsť k ovplyvňovaniu žalovanej, nielen sudcov súdov prvej inštancie, ale i súdov druhej inštancie v Košiciach. Takýto protiprávny stav by diskriminoval žalobcu a zvýhodňoval žalovanú“.

2. O tom, či je z prejednávania a rozhodovania sporu vylúčená JUDr. Mgr. Monika Dubjel, sudkyňa Okresného súdu Košice I, ktorej bol spor pridelený na prejednanie v zmysle rozvrhu práce tohto súdu, má podľa § 54 ods. 2 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) rozhodnúť nadriadený súd - Krajský súd v Košiciach v konaní vedenom na ňom pod sp. zn. 6 NcC 2/2017. Vzhľadom na to, že žalobca uplatnil námietku zaujatosti aj voči sudcom tohto krajského súdu, je potrebné, aby najskôr Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd, ktorý je nadriadený Krajskému súdu v Košiciach, posúdil, či sú vylúčení sudcovia tohto krajského súdu.

3. Najvyšší súd posudzoval opodstatnenosť uplatnenej námietky zaujatosti sudcov Krajského súdu v

Košiciach len vo vzťahu k tým jeho sudcom, ktorí majú ako zákonní sudcovia rozhodnúť, či je vylúčená zákonná sudkyňa súdu prvej inštancie, ktorá má prejednať a rozhodnúť spor.

3.1. Zákonným sudcom je sudca (samosudca alebo člen senátu) miestne, vecne a funkčne príslušného súdu, ktorý má konať podľa rozvrhu práce prijatého v súlade so zákonom (pozri napr. I. ÚS 8/94, II. ÚS 15/96, II. ÚS 43/97, II. ÚS 47/99, III. ÚS 31/01).

3.2. Podľa rozvrhu práce Krajského súdu v Košiciach na rok 2017 má o tom, či je z prejednávania a rozhodovania sporu vylúčená JUDr. Mgr. Monika Dubjel, rozhodnúť senát tohto súdu zložený z predsedníčky senátu JUDr. Viktórie Midovej a členov senátu, JUDr. Alexandra Husivarga a JUDr. Moniky Koščovej. Títo sudcovia vo vyjadrení k námietke zaujatosti (č. I. 21 spisu) uviedli, že žalovaná je síce ich kolegyňa, ich vzájomný pomer im však nebráni rozhodnúť objektívne a nezaujato. Dodali, že nemajú žiadny vzťah k sporu, k stranám a ich zástupcom.

4. Najvyšší súd posudzoval opodstatnenosť tvrdenej možnosti vzniku pochybnosti o nezaujatosti sudcov Krajského súdu v Košiciach z aspektu existencie dôvodov, pre ktoré je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania sporu.

4.1. V zmysle § 49 ods. 1 CSP je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania sporu, ak so zreteľom na jeho pomer k sporu, k stranám, ich zástupcom alebo osobám zúčastneným na konaní možno mať odôvodnené pochybnosti o jeho nezaujatosti.

4.2. Účelom citovaného ustanovenia je prispieť k nestrannému prejednaní sporu, k nezaujatému prístupu k stranám, ich zástupcom a osobám zúčastneným na konaní; zámerom je tiež predísť možnosti neobjektívneho rozhodovania.

4.3. Cieľu sledovanému uvedeným ustanovením zodpovedá aj právna úprava skutočnosti, ktorá je z hľadiska vylúčenia sudcu považovaná za právne relevantnú. Je ňou existencia určitého právne významného vzťahu sudcu, a to: a/ k sporu, v rámci ktorého by mal sudca svoj konkrétny záujem na určitom spôsobe skončenia sporu alebo konania, b/ k stranám sporu, ktorý by bol založený na príbuzenskom alebo rýdzo osobnom (pozitívnom alebo negatívnom) pomere k nim, c/ k zástupcom strán sporu, ktorý by bol založený na pomere vykazujúcom znaky vzťahu uvedeného pod b/, alebo d/ k osobám zúčastneným na konaní (viď obdobne b/ a c/).

4.4. Relevantný je iba taký vzťah, ktorý by (vzhľadom na jeho charakteristické znaky) pri všetkej možnej snahe sudcu o správnosť konania a rozhodovania ovplyvnil jeho objektívny pohľad na spor a v konečnom dôsledku by mohol viesť k vydaniu nezákonného rozhodnutia.

5. Sudcu možno vylúčiť z prejednávania a rozhodovania buď na základe oznámenia sudcu (§ 50 CSP) alebo na návrh strany (§ 52 CSP).

5.1. Obsahom práva na prejednanie sporu pred nestranným súdom nie je povinnosť súdu vyhovieť každému návrhu oprávnených osôb a vždy vylúčiť sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodovania sporu pre zaujatosť. Obsahom základného práva na prejednanie sporu nestranným súdom je len povinnosť prejednať každý návrh oprávnenej osoby na vylúčenie sudcu z ďalšieho prejednávania a rozhodnutia a rozhodnúť o ňom (I. ÚS 73/97, I. ÚS 27/98, II. ÚS 121/03).

5.2. Vzhľadom na to, že rozhodnutie o vylúčení sudcu podľa § 49 až § 58 CSP predstavuje výnimku z ústavnej zásady, podľa ktorej nikto nesmie byť odňatý svojmu zákonnému sudcovi (čl. 48 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky), možno sudcu vylúčiť z prejednávania a rozhodovania sporu skutočne iba výnimočne a z naozaj závažných dôvodov, ktoré mu celkom zjavne bránia rozhodnúť v súlade so zákonom nezaujato a spravodlivo.

5.3. Pri posudzovaní dôvodov namietanej nezaujatosti treba mať na zreteli nielen právnu úpravu danú ustanoveniami CSP, ale tiež judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) a Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) a napokon aj závery, ku ktorým dospela doterajšia rozhodovacia prax najvyššieho súdu.

6. ESLP pri riešení otázky nestrannosti sudcu vychádza z toho, že okrem nezávislosti sudcu je potrebné brať zreteľ aj na ďalšie aspekty subjektívneho a objektívneho charakteru. Tieto aspekty nestrannosti rozlíšil aj pri svojom rozhodovaní (pozri napríklad Piersack proti Belgicku).

6.1. Subjektívna stránka nestrannosti sudcu sa týka jeho osobných prejavov vo vzťahu ku konkrétnemu prípadu a k stranám sporu, prípadne k ich zástupcom. Pri subjektívnej nestrannosti sa vychádza z

presumpcie nestrannosti dovtedy, kým nie je preukázaný opak. Na preukázanie nedostatku subjektívnej nestrannosti vyžaduje judikatúra ESLP dôkaz o skutočnej zaujatosti (pozri napríklad Hauschildt proti Dánsku). Rozhodujúci nie je subjektívny aspekt, ale existencia objektívnych skutočností, so zreteľom na ktoré môžu vzniknúť pochybnosti o nestrannosti sudcu. Uplatňuje sa tu tzv. teória zdania nezaujatosti (viď tézu, že spravodlivosť nielenže musí byť poskytovaná, ale musí sa tiež javiť, že je poskytovaná). Nestačí, že sudca je subjektívne nestranný, ale musí sa ako taký aj objektívne javiť (Delcourt proti Belgicku).

6.2. Objektívny aspekt nestrannosti je založený na vonkajších inštitucionálnych, organizačných a procesných prejavoch sudcu a jeho vzťahu k prejednávanej sporu, stranám, ich zástupcom a osobám zúčastneným na konaní. Rozhodujúcim prvkom v otázke rozhodovania o (ne)zaujatosti zákonného sudcu je, či obava strany sporu je objektívne oprávnená. Relevantnou je len taká obava z nedostatku nestrannosti, ktorá sa zakladá na objektívnych, konkrétnych a dostatočne závažných skutočnostiach. Objektívnu nestrannosť nemožno ale chápať tak, že čokoľvek, čo môže vrhnúť čo aj len tieň pochybnosti na nestrannosť sudcu, ho automaticky vylučuje z prejednávania a rozhodovania vecí.

7. Aj Ústava Slovenskej republiky deklaruje dva podstatné atribúty súdництва v Slovenskej republike - nezávislosť a nestrannosť.

7.1. Nezávislosť súdnej moci je pojem s dvojím významom; označuje jednak nezávislosť súdov (inštitucionálna nezávislosť), jednak nezávislosť sudcov (individuálna nezávislosť). Nezávislosť sudcu treba vidieť ako jeho nezávislosť od zložiek politického systému, rovnako ale aj ako nezávislosť v rámci samotnej súdnej moci (celého súdneho systému), konkrétneho súdu, na ktorom sudca pôsobí, jeho vedenia a kolektívu.

7.2. Nestrannosť sudcu je potrebné posudzovať vždy v závislosti od konkrétnych okolností prípadu a podľa objektívneho kritéria rozhodnúť, či existujú preukázateľne skutočnosti, ktoré môžu spôsobiť vznik pochybností o nestrannosti sudcu (pozri tiež Fey proti Rakúsku). Pri rozhodovaní, či je daný oprávnený dôvod na obavu, že konkrétny sudca nie je nestranný, je stanovisko osoby oprávnenej namietať zaujatosť dôležité, ale nie rozhodujúce; určujúce je to, či sa môže táto obava považovať objektívne za oprávnenú. Len nestranný súd totiž poskytuje stranám rovnaké príležitosti na uplatnenie všetkých práv, ktoré im zaručuje právny poriadok (II. ÚS 71/97).

8. Z ustanovenia § 30 zákona č. 385/2000 Z.z. o sudcoch a príseďiacich a o zmene a doplnení niektorých zákonov vyplýva (o. i.) povinnosť sudcu zdržať sa všetkého, čo by mohlo ohroziť dôveru v nezávislé, nestranné a spravodlivé rozhodovanie súdov. Sudca musí vystupovať nezaujato a dbať o to, aby jeho nestrannosť nebola dôvodne spochybňovaná. K stranám je povinný pristupovať bez akýchkoľvek predsudkov. Aj so zreteľom na toto ustanovenie má sudca zachovávať k sporu, stranám, ich zástupcom a osobám zúčastneným na konaní vždy vecný a profesionálny prístup.

9. V danom prípade je námietka zaujatosti sudcov Krajského súdu v Košiciach odôvodňovaná tým, že žalovaná - sudkyňa - vykonáva súdnicstvo na Okresnom súde Košice - okolie a pozná aj ostatných sudcov v Košiciach, teda i Krajského súdu v Košiciach. V danej skutočnosti vidí žalobca objektívny dôvod pre vznik pochybností o nezaujatosti konania a rozhodovania namietaných sudcov.

10. Najvyšší súd už opakovane vyslovil názor, že vzájomné vzťahy medzi sudcami sú založené na profesionalite a kolegiálnosti. Ak kvalitatívne znaky ich vzťahov neprekročia hranicu profesionálnosti a kolegiálnosti, nemožno mať bez ďalšieho pochybnosti o nezaujatosti sudcu. Až v prípade, že by vzájomný vzťah sudcov prerástol cez rýdzo profesionálny rámec výkonu funkcie sudcu a nadobudol charakter bližšieho osobného vzťahu, išlo by o dôvod vylučujúci sudcu z prejednávania a rozhodovania sporu (viď napríklad rozhodnutia sp. zn. 1 Nc 40/2014, 2 Nc 8/2015, 3 Nc 4/2016, 4 Nc 6/2015, 5 Nc 1/2015, 7 Nc 53/2013, 8 Nc 39/2014).

11. Aj ústavný súd zastáva názor, podľa ktorého (len) kolegiálne vzťahy medzi sudcami nemôžu byť dôvodom na spochybnenie ich nestrannosti a na ich vylúčenie z prerokúvania sporu (viď napríklad IV. ÚS 345/09, IV. ÚS 124/2010, I. ÚS 352/2010).

12. Obsah spisu (ani sama podstata vznesenej námietky) nedáva v danom prípade žiadny dôvod pre

spochybenie pravdivosti vyjadrenia žalobcom namietaných zákonných sudcov (vid' 3.2.), v zmysle ktorého ich vzťah k žalovanej neprerástol rámcem čisto kolegiálneho vzťahu.

13. Z vyššie uvedených dôvodov najvyšší súd rozhodol, že JUDr. Viktória Míková, JUDr. Alexander Husivarga a JUDr. Monika Koščová nie sú v danom prípade vylúčení z prejednávania a rozhodovania.

14. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.